

Bijlage K: Veiligheidsindicatoren en de leefsituatie-index

In de hoofdtekst is ingegaan op de reden dat veiligheid niet is opgenomen in de leefsituatie-index. In deze bijlage presenteren we enkele achterliggende cijfers.

Een aantal keer is in het verleden een poging ondernomen om slachtofferschap (als indicator voor veiligheid) in de index op te nemen. Het blijkt dat dit tot resultaten leidt die lastig te interpreteren zijn, vooral omdat slachtoffers een betere leefsituatie hebben dan mensen die geen slachtoffer zijn geweest. De conclusie is dan ook slachtofferschap niet opgenomen kan worden in de leefsituatie-index (Sociale en Culturele Verkenningen 1998). Wel kan het natuurlijk behoorlijke sporen na laten als iemand slachtoffer is geworden van een misdrijf en onder meer gevolgen hebben voor de gevoelens van veiligheid.

Uit een analyse met gegevens voor het jaar 2004 moet dezelfde conclusie worden getrokken: slachtoffer geweest zijn hangt samen met een positieve score op de leefsituatie-index (tabel K.1). Daarbij maakt het niet uit of verschillende vormen van slachtofferschap (bv van diefstal, bedreiging of inbraak) gecombineerd worden of afzonderlijk worden opgenomen.

Tabel K.1: gewichten van de indicatoren als veiligheid in de index wordt opgenomen

	origineel	indicatoren slachtofferschap afzonderlijk	indicatoren slachtofferschap gecombineerd	subjectieve veiligheid	geen auto als aparte categorie meegenomen bij slachtofferschap delicten mbt auto
Eigenwaarde	0,391	0,353	0,350	0,350	0,399
woningtype	0,29	0,30	0,30	0,29	0,27
oppervlakte van de woonkamer	-0,24	-0,24	-0,24	-0,24	-0,21
aantal kamers	-0,15	-0,15	-0,15	-0,15	-0,17
woning in eigendom of niet	0,36	0,35	0,35	0,36	0,34
aantal hobby activiteiten.	-0,12	-0,11	-0,11	-0,12	-0,10
aantal sociaal-culturele uitgaansactiviteiten	-0,52	-0,53	-0,53	-0,52	-0,45
lidmaatschap verenigingen	-0,31	-0,30	-0,30	-0,31	-0,29
doet vrijwilligerswerk	-0,31	-0,30	-0,30	-0,31	-0,29
schaal voor sociaal isolement	-0,32	-0,32	-0,32	-0,31	-0,26
aantal keren sport per week	-0,37	-0,33	-0,33	-0,33	-0,32
aantal verschillende sporten	-0,23	-0,27	-0,27	-0,27	-0,20
op vakantie geweest afgelopen 12 maanden	-0,51	-0,51	-0,50	-0,51	-0,49
in het buitenland op vakantie geweest	0,22	0,22	0,22	0,21	0,18
aantal huishoudelijke consumptiegoederen	-0,32	-0,31	-0,30	-0,32	-0,37
aantal hobby artikelen	-0,54	-0,55	-0,54	-0,53	-0,48
in bezit van abonnement openbaar vervoer	0,24	0,24	0,25	0,24	0,17
in bezit van een auto	0,62	0,62	0,61	0,62	0,80
belemmerd bij bezigheden thuis	-0,38	-0,35	-0,35	-0,35	-0,32
belemmerd bij bezigheden in de vrije tijd	-0,19	-0,20	-0,20	-0,21	-0,19
afgelopen 5 jaar ingebroken		0,02			-0,03
afgelopen 5 jaar bedreigd		0,00			-0,03
afgelopen 5 jaar fiets gestolen		-0,13			-0,13
inbraak in auto afgelopen 5 jaar		-0,20			0,17
autodiefstal afgelopen 5 jaar		0,03			0,61
slachtoffer geweest ?			-0,26		
voelt u zich wel eens veilig				0,19	
zijn er enge plekken in de wijk				-0,20	

Bron: SCP (CV'04).

Dat het verband tussen veiligheid en de leefsituatie-index anders is dan we misschien zouden wensen, is met het oog op enkele van de opgenomen indicatoren wel te verklaren. Een auto kan immers pas gestolen worden als er één in bezit is, en het bezitten van een auto levert een positieve bijdrage aan de leefsituatie.¹ We kunnen iets meer rekening houden met deze samenhang, door het niet bezitten van een auto als aparte categorie mee te nemen bij de aan de auto gerelateerde delicten.² In dat geval blijkt het gewicht van autodiefstal te stijgen, evenals het gewicht van autobezit (zie de laatste kolom in tabel K.1). Het leidt echter niet tot een verbetering van de samenhang met de originele index. Hoewel het niet bezitten van een auto een negatief gewicht krijgt, en het wel bezitten van een auto een positief gewicht, maakt het niet uit of iemand wel of geen slachtoffer was van autodiefstal. In feite ontstaat zo een replica van de indicator autobezit. Overigens hebben de uitgevoerde analyses nauwelijks gevolgen voor de resultaten van de leefsituatie-index uitgesplitst naar sociale groepen (tabel K.2).

De samenhang tussen de originele index en de test-indexen is ook dan groot (alleen de samenhang met de laatste index uit tabel 2 is kleiner dan 1,00; namelijk 0,96).

Tabel K.2: uitsplitsingen van de indexen in tabel K.1, naar enkele sociale groepen

	origineel	indicatoren slachtofferschap afzonderlijk	indicatoren slachtofferschap gecombineerd	subjectieve veiligheid	geen auto als aparte categorie meegenomen bij slachtofferschap delicten mbt auto
18-24 jaar	-0,24	-0,27	-0,28	-0,24	-0,10
25-34 jaar	-0,33	-0,34	-0,34	-0,33	-0,29
35-44 jaar	-0,36	-0,36	-0,36	-0,36	-0,39
45-54 jaar	-0,27	-0,27	-0,28	-0,28	-0,31
55-64 jaar	-0,04	-0,03	-0,03	-0,04	-0,09
65-74 jaar	0,35	0,37	0,37	0,36	0,27
75 jaar of ouder	1,44	1,47	1,45	1,45	1,41
rest van Nederland	-0,10	-0,09	-0,09	-0,11	-0,14
G21	-0,07	-0,09	-0,10	-0,06	-0,04
G4	0,14	0,11	0,10	0,15	0,26
geen onderwijs, lage	1,11	1,12	1,11	1,11	1,01
lbo	0,28	0,29	0,29	0,28	0,19
mavo	0,06	0,07	0,06	0,06	0,03
mbo, havo, vwo	-0,22	-0,22	-0,23	-0,23	-0,22
hbo, universiteit	-0,57	-0,58	-0,58	-0,57	-0,52

Bron: SCP (CV'04)

¹ Verder heeft slachtoffer worden van bedreiging of fietsdiefstal een relatie met de mate waarin iemand uitgaat, wat eveneens een positieve bijdrage aan de leefsituatie oplevert. Van de mensen die aan geen van de opgenomen uitgaansactiviteiten deelneemt is 17% slachtoffer van fietsdiefstal en 6% van bedreiging. Dit loopt op tot respectievelijk meer dan 40% en rond de 15% van de mensen die aan vijf of meer verschillende activiteiten deelnemen (zie ook Wittebrood 2006).

² De antwoordmogelijkheden zijn dan wel slachtoffer geweest van een 'auto-gerelateerd delict'; daarvan geen slachtoffer geweest; niet in bezit van een auto.